

**Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine**

**ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ,
ПОЗБАВЛЕНИХ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ
ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ
ПРОТИ УКРАЇНИ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ
ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН,
ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ**

ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, СТОСОВНО ЯКИХ ВСТАНОВЛЕНО ФАКТ ПОЗБАВЛЕННЯ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ, ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ 3

ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОЗБАВЛЕННЯ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.	3
ПРАВО НА ДЕРЖАВНУ ГРОШОВУ ДОПОМОГУ	4
ПРАВО НА ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ (ПОСТІЗОЛЯЦІЙНІ, РЕІНТЕГРАЦІЙНІ) ЗАХОДИ, ЗАХОДИ З АДАПТАЦІЇ, ПІДТРИМКИ (СУПРОВОДУ)	6
ПРАВО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я	6
ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ	9
ТРУДОВІ ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ПОЗБАВЛЕНИХ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.	12
ПРАВО НА ЖИТЛО	12
ПРАВО НА ОСВІТУ	13
ПРАВО НА ВІДСТРОЧЕННЯ ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЮ ФІНАНСОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПЕРЕД БАНКАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ	14
ПРАВО НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ	14
ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН, ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ	16
ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ЦИВІЛЬНОЇ ОСОБИ, ЯКА ЗНИКЛА БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН	16
ТРУДОВІ ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН	17
МАЙНОВІ ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН	18
ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН	19

ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, СТОСОВНО ЯКИХ ВСТАНОВЛЕНО ФАКТ ПОЗБАВЛЕННЯ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ, ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОЗБАВЛЕННЯ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕ- СІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Факт позбавлення особистої свободи цивільних осіб внаслідок збройної агресії проти України (далі – факт позбавлення свободи) встановлюється щодо громадян України, яких було незаконно позбавлено особистої свободи державою-агресором під час перебування на тимчасово окупованих територіях України або на території держави-агресора.

Заяву про встановлення факту позбавлення свободи подають:

- особи, позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;
- законний представник, член сім'ї особи, позбавленої особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, або законний представник члена сім'ї.

Заява

До заяви додаються:

- документи, що підтверджують громадянство України особи, позбавленої особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, а також громадянство України заявника та документи, що підтверджують спорідненість/що заявник (заявниця) є законним представником (у випадку подання заяви в інтересах особи, позбавленої особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України);
- документи та/або відомості, що підтверджують факт та обставини позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;
- витяг з Єдиного державного реєстру досудових розслідувань (за наявності);
- повідомлення органів сил безпеки та сил оборони з приводу особи, позбавленої особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України (за наявності).

Заява та документи подаються до Міністерства розвитку громад та територій України:

- проспект Берестейський, 14, м. Київ, 01135
- miu@mtu.gov.ua
- Гаряча лінія: (044) 351-48-01

!ВАЖЛИВО. Про результати розгляду заяви Міністерство розвитку громад та територій України повідомляє безпосередньо заявника.

Заява про встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, яка була подана у відповідності до норм чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про звернення громадян», надає підстави Комісії з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, яка утворена при

Міністерстві розвитку громад та територій України, приймати або не приймати рішення щодо встановлення зазначеного факту по відношенню до таких осіб.

■ ПРАВО НА ДЕРЖАВНУ ГРОШОВУ ДОПОМОГУ

Право на державну грошову допомогу мають:

- особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;
- члени сім'ї особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

!ВАЖЛИВО. Заява про виплату допомоги може бути подана одночасно із поданням заяви про встановлення факту позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України або після встановлення такого факту.

Види грошової допомоги:

- Щорічна державна грошова допомога під час перебування в місцях несвободи особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;
- Одноразова державна грошова допомога після звільнення особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;
- Одноразова державна грошова допомога **у разі загибелі (смерті)** особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

Заява

Хто має право на щорічну державну грошову допомогу:

Особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, або законні представники, члени сімей осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, законний представник члена сім'ї (перелік осіб, передбачений статтею 1 Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин»: чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі).

Для отримання щорічної державної грошової допомоги під час перебування в місцях несвободи особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України необхідно:

1. Заповнити заяву, зазначивши вид допомоги «щорічна державна грошова допомога» та зазначити роки перебування в місцях несвободи.
2. До заяви додати:
 - копія паспорта громадянина України або інший документ, що посвідчує особу;
 - відомості або документи, що підтверджують факт позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України в поточному році;
 - довідку з реквізитами банку особового рахунка, відкритого в банківській установі;

3. Заяву та документи надіслати до Міністерства розвитку громад та територій України:
- проспект Берестейський, 14, м. Київ, 01135
 - miu@mtu.gov.ua
 - Гаряча лінія: (044) 351-48-01.

Хто має право на одноразову державну грошову допомогу після звільнення:

Особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України після їх звільнення.

Для отримання одноразової державної грошової допомоги необхідно:

1. Заповнити заяву, зазначивши вид допомоги «одноразова державна грошова допомога».
2. До заяви додати:
 - копія паспорта громадянина України або інший документ, що посвідчує особу;
 - довідку з реквізитами банку особового рахунку, відкритого в банківській установі.
3. Заяву та документи надіслати до Міністерства розвитку громад та територій України:
 - **проспект Берестейський, 14, м. Київ, 01135**
 - miu@mtu.gov.ua
 - **Гаряча лінія: (044) 351-48-01.**

Одноразова державна грошова допомога у разі загибелі (смерті)

Члени сім'ї, батьки чи утриманці особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, **мають право** на одноразову державну грошову допомогу в разі загибелі (смерті) такої особи:

- під час перебування в місцях несвободи;
- протягом року після звільнення, якщо смерть настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, нещасного випадку, пов'язаних з перебуванням в місцях несвободи.

Для отримання одноразової державної грошової допомоги у разі загибелі (смерті) необхідно:

1. Членам сім'ї, батькам чи утриманцям загиблої особи стосовно, якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, необхідно заповнити заяву, зазначивши вид допомоги **«одноразова державна грошова допомога у разі загибелі»**.
2. До заяви додати:
 - копія паспорта громадянина України або інший документ, що посвідчує особу;
 - копію свідоцтва про смерть або копія витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про державну реєстрацію смерті;
 - копію довідки, що підтверджує смерть звільненої з місць несвободи особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення свободи, внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, нещасного випадку, пов'язаних з перебуванням такої особи в місцях несвободи, за формою, встановленою Міністерством охорони здоров'я;
 - довідку з реквізитами банку особового рахунку, відкритого в банківській установі.

3. Заяву та документи надіслати до Міністерства розвитку громад та територій України:
- проспект Берестейський, 14, м. Київ, 01135
 - miu@mtu.gov.ua
 - Гаряча лінія: (044) 351-48-01.

ПРАВО НА ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ (ПОСТІЗОЛЯЦІЙНІ, РЕІНТЕГРАЦІЙНІ) ЗАХОДИ, ЗАХОДИ З АДАПТАЦІЇ, ПІДТРИМКИ (СУПРОВОДУ)

Заходи з відновлення звільнених осіб здійснюються з метою сприяння ефективній постізоляційній адаптації звільнених осіб, відновленню їх фізичного і психічного здоров'я.

Постановою Уряду від **15 березня 2024 р. № 296** затверджено:

Порядок проведення відновлювальних (постізоляційних, реінтеграційних) заходів, заходів з адаптації, підтримки (супроводу) осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення.

Заходи з постізоляційного відновлення спрямовані на надання допомоги звільненим особам у прийнятті власного досвіду перебування в ізоляції, визначення їх внутрішнього ресурсу для відновлення контролю над власним життям, відновлення соціальних і родинних зв'язків.

Постізоляційний супровід – комплекс заходів, який проводиться з метою закріплення результатів реінтеграційних або постізоляційних заходів, забезпечення повноцінної постізоляційної адаптації, відновлення фізичного та психічного здоров'я звільнених осіб, а також надання необхідної допомоги членам їх сімей.

Постізоляційний супровід щодо звільнених цивільних осіб здійснюються за їх згодою:

МОЗ, Мінсоцполітики, МВС, СБУ (за згодою).

Відновлювальні заходи:

- медичні;
- психологічні;
- реабілітаційні;
- адаптаційні.

ПРАВО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи, після звільнення та проведення відновлювальних (постізоляційних, реінтеграційних) заходів, заходів з адаптації, підтримки (супроводу), мають право на:

- медичну допомогу;
- реабілітаційну допомогу;
- психологічну допомогу.

Отримання медичної, реабілітаційної та психологічної допомоги:

Медична, реабілітаційна та психологічна допомога звільненим цивільним особам надається невідкладно після їх доставлення уповноваженими на їх супроводження органами (особами) до закладів охорони здоров'я, визначених МОЗ.

Надання медичної допомоги здійснюється згідно з галузевими стандартами у сфері охорони здоров'я.

Надання реабілітаційної та психологічної допомоги здійснюється закладами охорони здоров'я в порядку, визначеному Законом України "Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я".

У разі проходження звільненою цивільною особою постізоляційних заходів психологічна допомога є складовою частиною таких заходів.

Виписка звільненої особи здійснюється за медичними показаннями.

!ВАЖЛИВО. Після виписки звільнена особа перебуває під медичним наглядом сімейного лікаря.

Для укладання декларації з сімейним лікарем потрібно:

1. Звернутися до закладу охорони здоров'я з надання первинної медичної допомоги або зателефонувати на гарячу лінію Національної служби здоров'я України, де можливо отримати інформацію щодо вільних лікарів: 16-77.
2. Звернутися до обраного лікаря з пакетом документів:
 - копія паспорта громадянина України або інший документ, що посвідчує особу;
 - документ, що засвідчує реєстрацію особи в Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків, або копія сторінки паспорта громадянина України у формі книжечки з відміткою про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта/копія сторінки паспорта громадянина України у формі картки, до якого внесено запис із словом «відмова»;

!ВАЖЛИВО. Необхідна наявність мобільного телефону для отримання електронних повідомлень під час подання декларації.

Встановлення інвалідності

За наявності стійкого обмеження життєдіяльності та необхідності встановлення інвалідності сімейний лікар може дати електронне направлення на оцінювання повсякденного функціонування особи (далі - ОПФО)

Законом України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» визначено, що у разі встановлення інвалідності особі, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, за результатами проведення ОПФО за наявності відповідних підстав **як причина інвалідності може зазначатися позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.**

!ВАЖЛИВО. Сам факт позбавлення особистої свободи не може бути підставою для встановлення інвалідності. Інвалідність встановлюється у разі обмеження повсякденного функціонування особи за певними критеріями, затвердженими **постановою Уряду від 15 листопада 2024 року № 1338**. Відповідність критеріям також не створює підстав для встановлення інвалідності або інших рішень експертних команд, а є лише підставою для направлення особи на проведення такого оцінювання. Під час розгляду справи експертна команда оцінює стан здоров'я людини та ступінь обмеження життєдіяльності, ступінь втрати професійної працездатності. Оцінювання проводиться після проведення необхідних діагностичних, лікувальних і реабілітаційних заходів.

До електронного направлення додаються, зокрема, електронні копії оригіналів таких документів:

1. документи особи, яка направляється на проведення оцінювання:

- документ, що посвідчує особу;
- документ, що засвідчує реєстрацію особи в Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків, або копія сторінки паспорта громадянина України у формі книжечки з відміткою про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта/копія сторінки паспорта громадянина України у формі картки, до якого внесено запис із словом «відмова»;
- військово-обліковий документ для призовників, військовозобов'язаних та резервістів чи посвідчення про приписку до призовної ділянки (за наявності) – для чоловіків віком від 18 до 60 років;

2. медичні документи, що стосуються захворювання чи стану здоров'я (виписка з медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого та/або оригінали консультативних висновків лікарів та/або діагностичних досліджень, результати лабораторних, інструментальних, променевих та інших обстежень, що підтверджують діагнози або стани здоров'я та ступінь їх важкості за останній рік щодо діагнозу або стану здоров'я, який розглядатиметься експертною командою;

3. з метою підтвердження причини настання інвалідності у разі настання інвалідності у зв'язку з позбавленням особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України до електронного направлення надається документ, виданий Комісією з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

При наявності емоційної напруги, страху, паніки чи інших емоцій, з якими важко впоратись самотужки, додатково для отримання психологічної допомоги звертайтеся:

- Лінія Національної психологічної асоціації – 0 800 100 102 (з 10:00 до 20:00 щодня);
- Лінія психологічної та емоційної підтримки Міжнародної організації з міграції – 0 800 211 444 (з 10:00 до 20:00);
- Лінія міжнародної гуманітарної організації «Людина в біді» – 0 800 210 160;
- Національна лінія з питань профілактики самогубства та підтримки психічного здоров'я Lifeline Ukraine – 7333;
- Лінія ГО «Ла Страда-Україна» – 0 800 500 335 (з мобільного або стаціонарного) та 116 123 (з мобільного);

!ВАЖЛИВО. Всі консультації надаються анонімно, конфіденційно та безоплатно!

■ ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Право на соціальний захист мають:

Особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи, після їх звільнення.

Види соціального захисту:

- пенсійне забезпечення;
- загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- санаторно-курортне лікування;
- технічні та інші засоби реабілітації;
- соціальні послуги.

Право на пенсійне забезпечення та загальнообов'язкове державне соціальне страхування:

Особа, стосовно якої встановлено факт позбавлення свободи, після її звільнення, має право, **на загальних підставах**, на:

- пенсійне забезпечення,
- страхові виплати та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням:
 - на випадок безробіття;
 - у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
 - від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

!ВАЖЛИВО. Фактичний строк позбавлення свободи застрахованих осіб зараховується до страхового стажу.

Для отримання пенсійних та страхових виплат - звернутися із заявою та необхідними документами до сервісного центру територіального органу Пенсійного фонду України.

Для отримання виплат на випадок безробіття - звернутися до регіонального центру зайнятості або засобами Порталу Дія/офіційного веб-сайту Державного центру зайнятості.

Право на пільгове забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування:

Для одержання путівки, пільгового санаторно-курортного лікування або компенсації особи повинні перебувати на обліку в органах соціального захисту населення за зареєстрованим/задекларованим місцем проживання, а внутрішньо переміщені особи з їх числа – за фактичним місцем проживання згідно з довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Санаторно-курортне лікування надається на підставі медичної довідки закладу охорони здоров'я за формою № 070/о, незалежно від встановленої інвалідності.

Для отримання цих соціальних гарантій необхідно:

Звернутися із заявою (на вибір) до:

- структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення (крім м. Києва) рад;
- уповноваженої посадової особи виконавчого органу сільської, селищної, міської ради або районної військової адміністрації або посадової особи центру надання адміністративних послуг, які формують електронну справу та передають документи протягом трьох робочих днів з дати їх надходження до органу соціального захисту населення.

До заяви додаються:

- копія паспорта громадянина України або іншого документа, що посвідчує особу;
- медична довідка закладу охорони здоров'я за формою № 070/о;
- копія реєстраційного номера облікової картки платника податків (крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті);
- витяг з рішення експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи або копія довідки медико-соціальної експертної комісії про групу інвалідності (для осіб з інвалідністю);
- копія документа, що встановлює факт позбавлення особи особистої свободи;
- документ про сплату повної вартості послуг санаторно-курортного лікування, отриманих протягом не менше ніж 18 календарних днів, що засвідчує проходження постраждалою особою санаторно-курортного лікування (для одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування).

Право на технічні та інші засоби реабілітації або виплату грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби:

Забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації здійснюється на безоплатній основі на підставі:

- висновку медико-соціальної експертної комісії про потребу в забезпеченні засобами реабілітації, сформованого МСЕК до 1 січня 2025 р.;
- рішення експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи та рекомендацій, які є частиною індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю;
- висновку мультидисциплінарної реабілітаційної команди про необхідність забезпечення особи з обмеженнями повсякденного функціонування допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації).

Для отримання технічних та інших засобів реабілітації або виплати грошової компенсації необхідно:

Подати заяву за формою, затвердженою Мінсоцполітики, незалежно від зареєстрованого/задекларованого місця проживання (перебування) особи або в електронній формі (на вибір):

- до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві державної адміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (в разі її утворення) ради;
- до уповноваженої посадової особи з питань соціального захисту виконавчого органу сільської, селищної, міської ради ;
- до центру надання адміністративних послуг;
- через електронний кабінет особи з інвалідністю, іншої особи у Централізованому банку даних з проблем інвалідності;
- через електронний кабінет особи на Соціальному порталі Мінсоцполітики;
- через Єдиний державний вебпортал електронних послуг;
- до територіального відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

!ВАЖЛИВО. Особи, які отримують медичну або реабілітаційну допомогу в закладах охорони здоров'я або реабілітаційних закладах та потребують забезпечення засобами реабілітації, можуть подати заяву до територіального відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю через працівника територіального відділення або через соціального працівника такого закладу.

До заяви додаються копії таких документів (з пред'явленням оригіналів):

- паспорта громадянина України або іншого документа, що посвідчує особу;
- документа про присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків (крім фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті);
- висновку мультидисциплінарної реабілітаційної команди або довідки до акта огляду МСЕК, або витягу з рішення експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (якщо особа визнана особою з інвалідністю);
- посвідчення, яке підтверджує право особи на пільги (за наявності)
- виписки з Єдиного реєстру осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

Для отримання компенсації додатково подається копія розрахункового документа, що підтверджує придбання засобу реабілітації. У разі придбання протезно-ортопедичних виробів, у тому числі ортопедичного взуття, засобів для особистого догляду та захисту, додатково подається видаткова накладна на виріб із зазначенням його функціональних характеристик та переліку комплектуючих такого виробу.

У разі подання заяви про забезпечення засобом реабілітації (виплату компенсації) через електронні ресурси завантажуються скановані копії документів.

Право на соціальні послуги

Для отримання соціальних послуг необхідно **подати заяву** за затвердженою Мінсоцполітики формою за своїм задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) (на вибір):

- до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районної у м. Києві державної адміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради;
- до центру надання адміністративних послуг;
- через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, Соціальний портал Мінсоцполітики.

До заяви додаються такі документи:

- паспорт громадянина України або інший документ, що посвідчує особу;
- документ, що засвідчує реєстрацію у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків (картка платника податків), або дані про реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків, внесені до паспорта громадянина України;
- декларація про доходи та майновий стан осіб за формою, затвердженою Мінсоцполітики (залежно від виду соціальної послуги);

- копія довідки до акта огляду медико-соціальною експертною комісією за формою, затвердженою МОЗ або копія витягу з рішення експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи, або пенсійне посвідчення, або посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до законів України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю», або довідка для отримання пільг особами з інвалідністю, які не мають права на пенсію чи соціальну допомогу, видана структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві державної адміністрації, виконавчим органом міської ради (для осіб з інвалідністю);
- довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (для внутрішньо переміщених осіб).

ТРУДОВІ ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ПОЗБАВЛЕНИХ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Особи, щодо яких встановлено факт позбавлення свободи, мають право на:

- збереження місця роботи, посади протягом усього періоду перебування в полоні, а також протягом шести місяців з дня звільнення;
- відпустку, її перенесення та продовження;
- одноразове отримання ваучера для підтримання конкурентоспроможності на ринку праці шляхом:
 - перепідготовки,
 - спеціалізації,
 - підвищення кваліфікації,
 - отримання освіти.

!ВАЖЛИВО. Зазначений ваучер видається особам, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи **одноразово**, після їх звільнення, за заявою до центру зайнятості.

ПРАВО НА ЖИТЛО

Право на отримання житла з фондів для тимчасового проживання мають:

- Особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи, після їхнього звільнення.
- **Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання надаються першочергово громадянам, за умови:**
 - таке житло є єдиним місцем проживання на неокупованій території України;
 - сукупний дохід недостатній для придбання або найму іншого жилого приміщення.

Процедура отримання:

1. звернутися з заявою та необхідним переліком документів до виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, Київської міських державних адміністрацій;
2. отримати ордер на вселення в житлове приміщення за результатом прийнятого рішення (протягом 10 днів від дня реєстрації заяви);

3. укласти договір найму житлового приміщення устанавленого зразка між власником житлового фонду або уповноваженою ним особою та громадянином, якому надається в користування зазначене житло.

Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання надаються на строк **до одного року з можливістю продовження** цього строку у разі неспроможності набути альтернативне місце проживання.

■ ПРАВО НА ОСВІТУ

Державна цільова підтримка для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у державних та комунальних закладах освіти надається:

- особам, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи, після їх звільнення;
- дітям осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи;
- дітям осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи, які загинули (померли);
- дітям, які навчаються за денною формою навчання у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, – до закінчення такими дітьми закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років.

Види надання державної цільової підтримки:

- повна оплата навчання – у разі зарахування на місця державного (регіонального) замовлення;
- пільгові довгострокові кредити;
- першочергове переведення здобувачів освіти на навчання на місцях державного (регіонального) замовлення;
- соціальна стипендія для осіб, які навчаються за державним або регіональним замовленням за денною формою здобуття освіти;
- безоплатне забезпечення підручниками;
- безоплатний доступ до Інтернету, систем баз даних у державних та комунальних закладах освіти;
- безоплатне проживання в учнівських та студентських гуртожитках або за пільговою оплатою.

Для отримання державної цільової підтримки необхідно:

Особисто на ім'я керівника відповідного закладу освіти подати заяву, складену в довільній формі.

До заяви додаються:

- виписка з Єдиного реєстру осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;
- свідоцтво про народження дитини (у разі одержання цільової підтримки дитиною);
- свідоцтво про смерть батька (матері), стосовно якого (якої) встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України (у разі одержання цільової підтримки дитиною, батьки якої загинули/померли).

ПРАВО НА ВІДСТРОЧЕННЯ ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЮ ФІНАНСОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПЕРЕД БАНКАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ

Право на відстрочення та реструктуризацію мають:

- особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи, на час позбавлення особистої свободи та протягом шести місяців після звільнення.

Звільняються від обов'язку виконання зобов'язань, а також від нарахування та сплати (передання) неустойки (штрафу, пені) за порушення зобов'язань. Після звільнення такі особи мають право на проведення реструктуризації їхньої заборгованості.

- Дружина (чоловік) особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

Має право на проведення реструктуризації їхньої заборгованості за кредитами перед банками, іншими фінансовими установами.

Для реалізації права на відстрочення платежів за зобов'язаннями перед банками або фінансовими установами необхідно:

- Звернутися зі зверненням до банку або фінансової установи;
- Повідомити про свій статус;
- Надати підтверджуючі документи.

У разі порушення банком або фінансовою установою права на відстрочення платежів або на реструктуризацію заборгованості необхідно звернутися до Національного банку України, який має повноваження щодо захисту прав споживачів фінансових послуг і регулює поведінку банків та небанківських фінансових установ щодо їхніх клієнтів.

Спеціальний підрозділ, який цим опікується – Управління захисту прав споживачів фінансових послуг.

Звернутися до Національного банку можна:

- за тел. 0 800 505 240;
- надіславши звернення або скаргу на електронну пошту nbu@bank.gov.ua;
- заповнивши спеціальну форму звернення на вебсайті: <https://bank.gov.ua/ua/consumer-protection/citizens-appeals>;
- надіславши письмове звернення або скаргу на поштову адресу: 01601, м. Київ, вул. Інститутська, 9.

ПРАВО НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ

Особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, мають право на безоплатну первинну, вторинну допомогу і відшкодування витрат на професійну правничу допомогу для захисту їх прав.

Члени сімей осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України мають право на відшкодування витрат на професійну правничу допомогу.

Система надання безоплатної правничої допомоги

Надає безоплатно:

- консультації юристів з будь-яких питань, допомогу зі складенням заяв, скарг, звернень – усім;
- вторинну правничу допомогу (послуги юриста/адвоката для представництва інтересів, зокрема у суді, та складення процесуальних документів) – деяким категоріям осіб.

Право на безоплатну вторинну правничу допомогу мають, зокрема:

- особи, щодо яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України (на час позбавлення особистої свободи та після звільнення у зв'язку із захистом прав і законних інтересів, порушених через позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України);
- близькі родичі та члени сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин (з питань, пов'язаних із захистом їхніх прав чи інтересів та/або прав чи інтересів особи, зниклої безвісти за особливих обставин);
- а також ВПО, люди з низьким доходом, люди з інвалідністю з низькою пенсією, ветерани та інші – з усіх питань.

Як звернутися до системи надання БПД:

- зателефонувати безкоштовно за номером 0 800 213 103.
- Або звернутися онлайн чи до найближчого бюро правничої допомоги, усі контакти: <https://legalaid.gov.ua/link.html>

Право на відшкодування витрат на правничу допомогу мають:

- Особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення свободи;
- Члени сімей таких осіб.

Для отримання відшкодування витрат на правничу допомогу необхідно:

Звернутися з заявою та документами та/або відомостями, які підтверджують отримання професійної правничої допомоги, що надавалася для захисту інтересів особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення свободи до Міністерства розвитку громад та територій України:

- проспект Берестейський, 14, м. Київ, 01135
- miu@mtu.gov.ua
- Гаряча лінія: (044) 351-48-01.

!ВАЖЛИВО. Максимальний розмір відшкодування – 53 680 гривень.

ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН, ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

!ВАЖЛИВО. Близькі родичі та члени сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ЦИВІЛЬНОЇ ОСОБИ, ЯКА ЗНИКЛА БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

Для встановлення відповідного статусу потрібно:

1. Зібрати всю наявну інформацію щодо зниклої цивільної особи, яка може сприяти її пошуку, та письмово подати заяву до **Національної поліції України**.

Подати таку заяву можуть родичі такої зниклої особи, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання, будь-які інші особи, яким стало відомо про зникнення. Також заяву може подати Уповноважений з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, якщо вищезазначені особи звернулися до нього з повідомленням про зникнення особи.

2. Відомості, зазначені у заяві про розшук цивільної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, підлягають внесенню до Реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі - Реєстр), протягом 24 годин після отримання Уповноваженим з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин від Національної поліції України інформації про зникнення цивільної особи за особливих обставин або інформації про отримання заяви про її розшук.

Включення особи до Реєстру є підтвердженням того, що людина вважається зниклою безвісти за особливих обставин.

!ВАЖЛИВО. Для отримання витягу з Реєстру необхідно подати до Управління з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (Секретаріату Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин) МВС України:

- запит на отримання витягу з Реєстру (запит подається в довільній формі з обов'язковим зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, дати народження особи, стосовно якої робиться запит; ступеню спорідненості з особою; поштової чи електронної адреси, на яку необхідно відправити витяг);

- копію документа, що посвідчує особу, яка звертається;
- копії документів, що підтверджують родинні зв'язки з особою, стосовно якої робиться запит (свідоцтво про народження або шлюб, документи щодо зміни анкетних даних, рішення суду про спільне проживання, про батьківство, тощо).

Витяг надається безкоштовно.

Запит з копіями відповідних документів необхідно надіслати:

- на поштову адресу: Управління з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (Секретаріат Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин) МВС України: вул. Богомольця, 10, м. Київ, 00024;
- на електронну адресу: rgmia@mvs.gov.ua;
- через інформаційний сервіс «Єдине вікно громадян», розміщений на офіційному сайті МВС України.

ТРУДОВІ ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

Цивільна особа, зникла безвісти за особливих обставин, не більш як до моменту визнання її безвісно відсутньою чи оголошення померлою, має право на:

- **збереження місця роботи;**
- **збереження займаної посади.**

Для особи, уповноваженої на виконання функцій держави, окрім вище перерахованого, зберігається **середній заробіток** на підприємстві, в установі, організації. Виплата середнього заробітку таким особам проводиться підприємствами, установами, організаціями.

Виплата припиняється у разі:

- повернення таких осіб на роботу (службу);
- оголошення таких осіб померлими в порядку, встановленому законодавством;
- смерті таких осіб;
- нез'явлення таких осіб на роботу (службу) без поважних причин після внесення до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, інформації про те, що таких осіб знайдено.

МАЙНОВІ ПРАВА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТІ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

Над майном цивільних осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, встановлюється опіка.

Особливості встановлення опіки над майном:

Для управління майном цивільної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, а також забезпечення виконання зобов'язань такої особи за рахунок цього майна, встановлюється опіка.

Опіка на майном встановлюється нотаріусом за заявою заінтересованої особи або органу опіки та піклування.

Опікуном майна може бути:

Близькі родичі та члени сім'ї цивільної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, а саме: чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, онук, онучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, зокрема особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Для оформлення опіки необхідно:

Подати до нотаріуса заяву про встановлення опіки над майном, долучивши витяг з Реєстру.

Нотаріус видає акт опису майна та свідоцтво про призначення опікуна над майном цивільної особи, зниклої безвісти за особливих обставин.

!ВАЖЛИВО. Опіка над майном припиняється у разі появи особи, зниклої безвісти за особливих обставин.

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТІ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

Непрацездатні члени сімей мають право на призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

До непрацездатних членів сімей належать:

- діти віком до 18 років;
- діти від 18 до 23 років, які навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх навчальних закладах системи загальної середньої освіти, а також професійно-технічних, вищих навчальних закладах, до закінчення навчання;
- чоловік або дружина, батьки, якщо вони є особами з інвалідністю або досягли віку 65 років або пенсійного віку;
- чоловік або дружина, а в разі їх відсутності – один з батьків або брат чи сестра, дідусь чи бабуся годувальника, незалежно від віку і працездатності, якщо вони не працюють і доглядають за дитиною годувальника до досягнення нею 8 років.

Умови призначення пенсії:

Пенсія призначається незалежно від тривалості страхового стажу годувальника. Право на отримання пенсії виникає через один місяць з дня внесення інформації про безвісне зникнення особи до Єдиного реєстру досудових розслідувань або до Реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

За призначенням пенсії можливо звернутися (на вибір):

- до сервісного центру територіального органу Пенсійного фонду України;
- через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України з використанням кваліфікованого електронного підпису (QR-код);
- через електронну систему BankID;
- через засоби порталу державних послуг Дія.

Перелік основних документів, які подаються для призначення пенсії:

- заява;
- копія паспорта громадянина України або інший документ, що посвідчує особу;
- копія реєстраційного номера облікової картки платника податків (крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті), виданого як заявнику, так і зниклому безвісти годувальнику (за наявності);
- документи, що підтверджують родинні зв'язки з годувальником;
- витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань або витяг з Реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЯКЩО ВАШІ ПРАВА ПОРУШЕНІ, ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО ОФІСУ ОМБУДСМАНА УКРАЇНИ

За номерами телефонів:
1678, +38 044 299 74 08

Електронною поштою:
hotline@ombudsman.gov.ua

Через громадську приймальню:
м. Київ, вул. Інститутська, 21/8
(понеділок — п'ятниця
з 9:00-13:00; 13:45-17:00)

ombudsman.gov.ua

